

ITEM No. 10986/53

HUNGARY

INDUSTRY

M.J.
3 Nov
VII-934/f

Sabotage In The LISZKÓVÖLGY.

SOURCE TRIESTE:

A 35 -year- old skilled worker who escaped from Hungary through Yugoslavia in August 1952.

DATE OF OBSERVATION:

June 1952.

SUMMARY:

Machines of foreign origin at the plant. Cases of sabotage at the ammunition factory in LISZKÓVÖLGY.

EVALUATION COMMENT:

This report enumerates some individual incidents in the LISZKÓVÖLGY Ammunition Factory, which are UNCONFIRMED in our files.

It is believed here that subsource tried to exaggerate his own importance and the stories seem to be somewhat exaggerated.

The names, under reference are UNCONFIRMED

here.

x x x

1952 januárjában történt a forrással ez a kinos eset, amelynek utófejlődése összefüggésben áll egy szabotázsakcióval.

Volt az üzemükben egy KOVÁCS nevű szakmunkás /keresztnevére nem emlékezik/, ennek az volta szokása, hogy sülve-főve mindenféle ürüggyel otthagyta rövidebb időre munkahelyét és máshová sétált át. Dunai osztályvezető többször felszólította forrást: menjen, keresse meg KOVÁCSot! /sic/.

Egy ideig csak ment a dolog, de a második nap, amikor ez a kellemetlen küldöncködés folyt forrás is meg-sokalta az ügyet és tiltakozott ellene: elsősorban hogy így fejezze ki magát DUNAI szaktárs: legyen szíves kérem, másodsorban én nem va-

/more/

1.

vagyok küldönci Erre DUNAI felfortyanva visszavágott: jelenteni fogja a pártvezetőségnek, hogy nem engedelmeskedik. Erre forrás azt válaszolta: intézkedék az ő áthelyezéséről más osztályra, mert ezektől nem hajlandó vele együtt dolgozni. Erre áthelyezték a RIMÓCZI Ferenc osztályára, azaz a lövedékosztályra.

Három nap után az áthelyezésétől számítva, az a gép, amely mellett történt ez az összeszólalkozás, szabotázsának esett áldozatul. Előző nap este agép még rendesen működött. Másnap azok a szerelőmunkások, akik előző nap dolgoztak a gépnél, bementek a műterembe és meg akarták indítani a kérdéses gépet. Az nem akart megindulni. Négynek nagynehezen sikerült megmozdítania, megindították a motort, a gép főalkatrésze két ütést adott le, a harmadiknál felszakította a medveházat, úgy, hogy a gépet teljesen használhatatlanná tette.

Erre vizsgálat indult meg, bizottság szállt ki az államvédelmi hatóság katonapolitikai osztályától egy százados vezetésével. A tetteket nem találták meg. A gyanu eredetileg forrásra terelődött, mert összefüggésbe hozták a néhány nappal ezelőtti történet összefüggésével DUNAIval. Corpus delicti híján elejtették a vádat ellene.

KOVÁCS Rudolf 20 év körüli szakmunkás egy másik társával együtt 1952 februárjában éjjel acélhuzalt feszített ki az országúton, közel a gyártelephez, hogy a katonai autók fegyverszállító forgalmát akadályozza. Ez sikerült is, az autók neki ment, nem vették észre a huzalt. A katonák azonban még ott a helyszínen igazoltatták KOVÁCSot, akinek a társa elszökött. 5 hónapra ítélték. Az aránylag enyhe ítélet oka tán kiskorúságának enyhítő körülménye lehetett. Ezt az esetet maga KOVÁCS mesélte el.

1952 március végén történt szintén a forrással: Szombaton otthagyta a gépet, termelőképes állapotban és hétfőn, mikor bement, 3 gépről hiányzott a szíj. Rögtön jelentette, nehogy ismét ráterelődjön a gyanu. A rendőrség és KACSÁNYI, az ellenőrzési osztály vezetője, azonnal kihallgatták. Két hétre rá kiderült, hogy ezt a szabotázsakciót az ÁVH-hoz tartozó két egyenruhás közege követte el, ezeknek szürke egyenruhájuk van. A nyomozás a következő tényállást állapította meg: vasárnap nem lévén az üzemben senki a két ór leszédte a szíjat a gépekről, földarabolták és így összezsugorolva könnyűszerrel kivitték a gyár területéről. KACSÁNYI azonban, amikor alapossá vált a gyanu ellenük, kiment abba a faluba, ahol azok laktak. Ott érdeklődött: kinek van cipőtalpanyagja vagy általában bőrneműje eladó. A falubeli pártbizalmi, a falu főspiclije már tudott az esetről: megmondta, kitől kapták a talpat, nyomról nyomra rájöttek a tettesekre. Elfogták nemcsak őket, de összes ismerőseiket, rokonaikat és idegeneket is, akik csak felvásárolták tőlük a bőrt.

Ebédidő alatt, eltekintve az abszolút tisztaság követelményétől, azért is lezárják a munkatermek ajtaját, mert

2.

előfordult, hogy egyszer-kétszer kisebb kódarabkákat találtak a lövedékköpenyben, ami azzal jár, hogy az a számszám, amelyet betesznek, hogy kiformálja a köpenyt, eltörik.

Az üzem hadifontosságára való tekintettel és a fent felsorolt kisebb nagyobb szabotázsakciók megakadályozására az ellenőrzést, - érthetően, - minél inkább szigorítani igyekezett a vezetés.

A lőszergyárban túlnyomó többségben szovjet gépek voltak, azok pedig, amelyek nem onnan kerültek ki, magyar gyártmány voltak, szovjet mintára készültek, mégpedig a SZÉKESFEHÉRVÁRI könnyűipari szerszámgépgyár termeléséből.

Tiszta új gép volt valamennyi, a gyár indulásakor még be sem voltak állítva. Eleinte nem is tudtak rajtuk dolgozni, úgy, hogy tapasztaltabb munkásokat kértek a Rákosi M. lőszerüzemből. Ezek indították üzembe a gépeket.

Azokat a szovjet gépeket, amelyeknek a felszereléséhez nem értett egyetlen szakember sem Magyarországon, Csehszlovákiában szerelték fel.

Az ő üzemükben négy francia gép volt, zúmitó és mélyhúzó gép. Ez volt rájuk írva: MANURHIN. A más, rokonüzemekből hozzájuk áthelyezett szakmunkások elbeszélése szerint ilyen francia típusú gép még 10 volt ezeken kívül Magyarországon, hasonló hadifontosságú üzemben.

Állítólag ezeket a gépeket valamely semleges nyugati államon keresztül csempészték be, mégpedig, -ahogy hírlik - RÁJK és SZAKASITS korában. Ezt a feltevést valószínűvé teszi az a körülmény, hogy GÉMESI, a beruházási központ főtitkáranak a fia, a franciaországi magyar követség egyik magasrangú tisztviselője, aki ezt az ügyeletet - fenti beosztásban - könnyűszerrel lebonyolította.

End.